

De basiskenmerken van de Afrikaanse taal

1. Spelling

Hoewel veel Afrikaanse en Nederlandse woorden hetzelfde zijn, worden ze vaak wel verschillend geschreven. Er zijn tussen het Nederlands en het Afrikaans ongeveer 30 mogelijke verschillen in spelling te vinden. Hoeveel vind jij er in de volgende teksten?

Nelson Mandela

Nelson Rolihlahla Mandela is gebore in die klein dorpie Mvezo in Transkei en was 'n raadgewer se seun. Mandela het ná skool aan die Universiteit van Fort Hare studeer waar hy vir Oliver Tambo ontmoet het en sy belangstelling in politiek aangewakker is. In 1942 sluit 'n jong Mandela aan by die politieke party The African National Congress (ANC). In 1961 word hy die leier van die Umkhonto we Sizwe (die gewapende

mag van die anti-apartheid opposisie). Sy aansluiting by dié eenheid veroorsaak dat Mandela aangekla word vir terrorisme en hy word 27 jaar tronkstraf opgelê. Op 11 Februarie 1990 word hy vrygelaat – 'n geskiedkundige oomblik in SA se geskiedenis. Mandela ontvang in 1993 die Nobelprys vir Vrede saam met die voormalige president FW de Klerk.

Paul Kruger

Stefanus Johannes Paulus Kruger is op 10 Oktober 1825 op sy grootouers se plaas, Bulhoek, naby Cradock gebore en hy was 'n groot vegter vir die onafhanklikheid van die Afrikaners. Kruger het in 1837 saam met sy gesin by Piet Retief by die Groot Trek aangesluit. Die Kruger-gesin het tot anderkant die Vaalrivier getrek en hulself daar gevestig – vandag bekend as Potchefstroom. In 1838 was dié dorp die Zuid Afrikaanse

Republiek (ZAR) genoem. In 1863 is Kruger as hoofbevelvoerder van die ZAR- weermag aangewys. Hy word in 1883 gekies as president van ZAR. Met die ontdekking van goud in 1886 het Britse burgers op SA toegesak en magstryde tussen die Afrikaners en Britte veroorsaak. Dit het tot die Anglo-boereoorlog in 1899 gelei. Kruger verlaat SA en sterf in Switserland in 1904.

Hieronder volgt een korte samenvatting van de typische spellingsverschillen tussen Afrikaans en Nederlands. Kun je voorbeelden van alle onderstaande verschillen in de teksten vinden? Merk op dat Afrikaanse woorden nooit een c of een z bevatten!

SPELLING		
	AFRIKAANS	NEDERLANDS
Medeklinkers		
s > z	swart, sout, seker, besem	zwart, zout, zeker, bezem
g > ch	liggaam, nag	lichaam, nacht
sk > sch	skool, skaats, skeef	school, schaats, scheef
k > c / kk > cc	kode, distrik, kamera akkommodasie	code, district, camera accommodatie
s > c	sel, sosiaal, sirkel	cel, sociaal, cirkel
sj- > ch	sjokolade, sjarmant	chocola, charmant
-ks- > cc	aksyns, aksent	accijns, accent
-w- > v	lewe, halwe, liewe	leven, halve, lieve
-sie > -tie	polisie, installasie	politie, installatie
Weglating van tussenklanken		
-g-	reën, voël, môre	regen, vogel, morgen
-d-	paaie, poeier	paden (wegen), poeder
-v-	glo, oond, aand	geloven, oven, avond
Afrikaanse woorden eindigend op -g, -f of -s hebben geen eind-t		
-g	lig, klag, reg	licht, klacht, recht
-f	bruilof, skrif	bruiloft, schrift, kreeft
-s	kas, lis, diens	kast, lijst, dienst
Klinkers		
ou > au(w)	rou, pou, blou	rauw, pauw, blauw
ê/e > aa	perd, skêr, werd	paard, schaar, waard
a > e	vars, harsings, pars	vers, hersens, persen
ê > ai	literêr, primêr, vulgêr	literair, primair, vulgair
i > e	dink, hings, stingel	denken, hengst, stengel
ê/e > i	Lê, optel	liggen, optillen
eu > o/oo	seun, heuning, meule	zoon, honing, molen
u > o	wurm, vurk, sluk	worm, vork, slok
o > u	tonnel, mossie	tunnel, mus
i > y	sisteem, sinode, lirie	systeem, synode, lyrisch
Tweeklanken		
y > ij	my, hy, sy, rys, lyding	mij, hij, zij, rijst, lijden
-a/-ie > -y	baba, jurie, sjerrie	baby, jury, sherry
Uitgangen of achtervoegsels		
-lik > -lijk	heerlik	heerlijk
-rik > rijk	belangrik	belangrijk
-iese > ische	historiese	historische

Probeer nu van de volgende Nederlandse woorden Afrikaanse woorden te maken, enkel door de spelling aan te passen.

1. keuze
2. gejuich
3. kreeft
4. taart
5. nummer
6. strijd
7. identische
8. verantwoordelijk
9. dode
10. hagel

2. Lidwoorden

Het Nederlands kent drie lidwoorden: een, het en de. De lidwoorden in het Afrikaans zijn eenvoudiger dan in het Nederlands: in het Afrikaans is er slechts één onbepaald lidwoord ('n, uitgesproken als [ə]) en één bepaald lidwoord (die).

LIDWOORDEN			
		AFRIKAANS	NEDERLANDS
Bepaald lidwoord	Enkelvoud	die man die vrou die tuin die boek die huis die stoof	de man de vrouw de tuin het boek het huis het fornuis
	Meervoud	die mans die vrouens die tuine die stowe	de mannen de vrouwen de tuinen de fornuizen
Onbepaald lidwoord	Enkelvoud	'n man 'n vrou 'n boek 'n huis	een man een vrouw een boek een huis
	Meervoud	mans vrouens boeke huise	mannen vrouwen boeken huizen

3. Voornaamwoorden

De voornaamwoorden in het Afrikaans en het Nederlands vertonen vooral belangrijke verschillen wat de meervoudsvorm van de derde persoon betreft.

			VOORNAAMWOORDEN	
			AFRIKAANS	NEDERLANDS
persoonlijk (onderwerp)	enk.	1	Ek is hier	Ik ben hier
		2	Jy is hier	Jij bent hier
		3	Hy is hier Sy is hier Dit is hier	Hij is hier Zij is hier Het is hier
	mv.	1	Ons sit hier	Wij zitten hier
		2	Julle sit hier	Jullie zitten hier
		3	Hulle sit hier	Zij zitten hier
persoonlijk (voorwerp)	enk.	1	Jy bel my	Jij belt mij
		2	Ek bel jou	Ik bel je
		3	Ek bel hom Ek bel haar Ek sien dit	Ik bel hem Ik bel haar Ik zie het
	mv.	1	Hy bel ons	Hij belt ons
		2	Ons roep julle	Wij roepen jullie
		3	Hy bel hulle	Hij belt hen
bezittelijk 1	enk.	1	Die stoel is myne	De stoel is van mij
		2	Die stoel is joune	De stoel is van jou
		3	Die stoel is syne Die stoel is hare	De stoel is van hem/ De stoel is van haar
	mv.	1	Die stoele is ons s'n	De stoelen zijn van ons
		2	Die stoele is julle s'n	De stoelen zijn van jullie
		3	Die stoele is hulle s'n	De stoelen zijn van hen
bezittelijk 2	enk.	1	Dit is my stoel	Het is mijn stoel
		2	Dit is jou stoel	Het is jouw stoel
		3	Dit is sy stoel Dit is haar stoel	Het is zijn stoel Het is haar stoel
	mv.	1	Dit is ons stoele	Het zijn onze stoelen
		2	Dit is julle/jul stoele	Het zijn jullie stoelen
		3	Dit is hulle/hul stoele	Het zijn hun stoelen

De andere voornaamwoorden in het Afrikaans kennen ook nogal wat verschillen met het Nederlands. Dat kan misleidend zijn voor Nederlandssprekenden omdat die voornaamwoorden vaak anders gebruikt worden.

ANDERE VOORNAAMWOORDEN		
	AFRIKAANS	NEDERLANDS
Wederkerend	Ek verdedig myself Jy verdedig jouself Hy verdedig homself Sy verdedig haarself Hulle verdedig hulself Julle verdedig julself Ons verdedig onsself	Ik verdedig mezelf Je verdedigt jezelf Hij verdedigt zichzelf Ze verdedigt zichzelf Ze verdedigen zichzelf Jullie verdedigen julliezelf We verdedigen onszelf
Wederkerig	Ons verdedig mekaar Julle verdedig mekaar Hulle verdedig mekaar	We verdedigen elkaar Jullie verdedigen elkaar Ze verdedigen elkaar
Onpersoonlijk	(’n) Mens leef net een keer. Jy leef net een keer.	Men leeft maar één keer. Je leeft maar één keer.
Aanwijzend	Hierdie boek is swaar Daardie boek is swaar	Dit boek is zwaar Dat boek is zwaar
Betrekkelijk	Die man wat daar loop, is groot. Die man wie se hond daardie is, is groot. Hy vind uit watter tipe boom dit is.	De man die daar loopt, is groot. De man wiens hond dat is, is geweldig. Hij ontdekt wat voor soort boom het is.
Onbepaald	Iets het gebeur Iemand was hier	Er is iets gebeurd Er was iemand hier
Vragend	Wie loop daar? Watter hemp is joune? Wat is jou naam?	Wie loopt daar? Welk shirt is van jou? Wat is jouw naam?

Probeer nu de juiste voornaamwoorden in te vullen.

- My suster was elke dag _____ hare. [*Mijn zus wast elke dag **haar** haar.*]
- Pieter speel met _____ hond, maar _____ suster speel met _____ kat.
[*Pieter speelt met **zijn** hond, maar **zijn** zus speelt met **haar** kat.*]
- Hy gaan vir _____ ouma kuier, want _____ is siek.
[*Hij gaat **zijn** oma bezoeken omdat **ze** ziek is*]
- Die man bel _____ vrou en vra vir _____ om _____ by die werk te kom haal. [*De man belt **zijn** vrou en vraagt **haar** om **hem** te komen halen op het werk.*]

5. Die onderwysers is baie bly oor _____ goeie studente.

*[De leraren zijn erg blij met **hun** goede studenten]*

6. Liselotte bel _____ ma en vra _____ om vir _____ 'n nuwe boek te

koop. *[Liselotte belt **haar** moeder en vraagt **haar** om een nieuw boek voor **haar** te kopen.]*

7. Die ma en pa is trots op _____ seun, want _____ het baie pryse by die

skool gewen. *[De moeder en vader zijn trots op **hun** zoon, omdat **hij** veel prijzen heeft gewonnen met sport.]*

8. Die man _____ daar loop, is my oom.

*[De man **die** daar loopt, is mijn oom.]*

9. Die kinders help _____ met die werk.

*[De kinderen helpen **elkaar** met het werk.]*

10. Die man _____ boek daar lê, is 'n dosent.

*[De man, **wiens** boek daar ligt, is een leraar.]*

11. Los uit die pen. Dit is _____!

*[Laat de pen los. Het is de **mijne**!]*

12. Los uit! Dit is _____ pen!

*[Laat los! Dit is **mijn** pen!]*

13. Ek eet elke Sondag by _____ ouma-hulle.

*[Ik eet elke zondag bij **mijn** oma en opa.]*

14. Hy het _____ in die huis toegesluit.

*[Hij sloot **zichzelf** op in het huis.]*

15. Kyk, _____ reën!

*[Kijk, **het** regent!]*

4. Meervoud

Algemene regel:

- Nederlandse zelfstandige naamwoorden met een meervoud op -en (apen, muren, beesten) hebben in het Afrikaans meestal een meervoud op -e (ape, mure, beeste).
- Nederlandse zelfstandige naamwoorden met een meervoud op -s (horloges, schrijvers, spelers) hebben in het Afrikaans meestal ook een meervoud op -s (horlosies, skrywers, spelers).

MEERVOUDSVORMEN		
	AFRIKAANS	NEDERLANDS
e > en	ape, mure, koeie	apen, muren, koeien
s > s	horlosies, skrywers, spelers	horloges, schrijvers, spelers

Het Afrikaans heeft echter ook andere meervoudsvormen en die zijn soms moeilijk te onthouden. Soms zijn de letters waarop het woord eindigt van invloed op de gebruikte meervoudsvorm. Er zijn ook veel uitzonderingen. Hieronder een overzicht met algemene richtlijnen voor de meervoudsvormen in het Afrikaans.

MEERVOUDSVORMEN			
Vorm	Richtlijn	Enkelvoudsvorm	Meervoudsvorm
-s	specifieke persoonsaanduidingen	neef, niggie, sussie, ouma	neefs, niggies, sussies, oumas
-s	woorden die op -lm eindigen	psalm, walm, elm	psalms, walms, elms
-s	woorden die op -rm eindigen	arm, storm, skerm	arms, storms, skerms
's	woorde die op -i, -o, -u of een beklemtoonde -a eindigen	menu, alibi, foto, ma	menu's, alibi's, foto's, ma's
-we	woorde die op -f eindigen	dief, erf, kuif	diewe, erwe, kuiwe
-se	in het afrikaans wordt de letter z niet gebruikt	luis, huis, roos	luise, huise, rose
-ë	woorden die op -ie eindigen	knie, drie, ekonomie	knieë, drieë, ekonomieë
-e	als een lange klinker gevolgd wordt door -d of -g aan het eind, valt die -d of -g weg	tyd, oog, vraag	tye, oë, vrae
^e	woorden van één lettergreep (met een korte klinker) die eindigen op -g, krijgen een <i>accent circumflexe</i> op de klinker, en de -g valt weg	wig, brug, sog	Wîe, brûe, sôe
-te / -de	woorden die eindigen op -f, -g, -k, -p of -s	hoof, gedig, hoof, kis, manuskrip	hoofde, gedigte, kiste, manuskripte
-ens	enkele woorden gebruiken dit meervoud	bed, bad, ou, vrou	beddens, baddens, ouens, vrouens
-s	concrete woorden die op -ing eindigen	horing, veiling, staking	horings, veilings, stakings

5. Verkleinwoorden

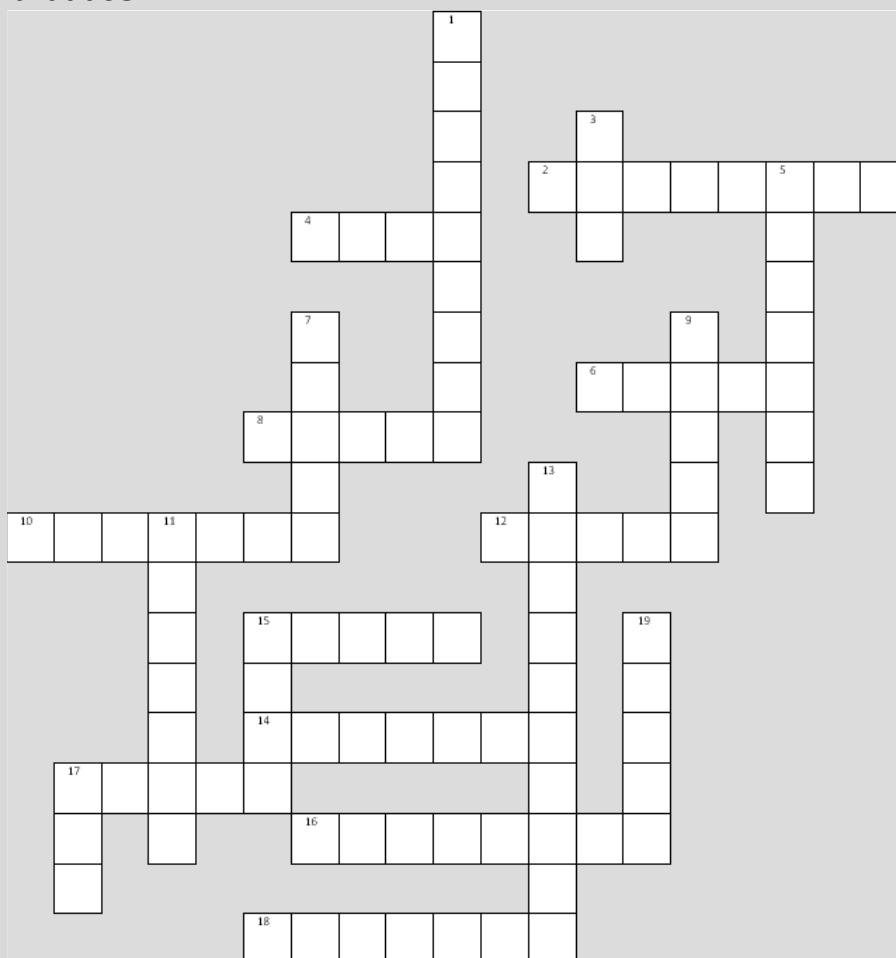
In het Afrikaans gebruik je vaak verkleinwoorden. Die eindigen meestal op -ie of -tjie. Er zijn echter - net als bij de meervoudsvormen in het Afrikaans - ook andere vormen, en daarop zijn er dan weer verschillende uitzonderingen. Hieronder vind je een tabel met algemene richtlijnen voor Afrikaanse verkleinwoorden. (Vergeet niet: er zijn veel uitzonderingen op elk van deze regels).

VERKLEINWOORDEN			
Vorm	Richtlijn	Gewone vorm	Verkleinwoord
-tjie	vaak gebruikt	tuin, vrou, trui	tuintjie, vroutjie, truitjie
-ie	vaak gebruikt	huis, duif	huisie, duifie
-ie	bij woorden met korte klinkers verdubbelt de volgende -k, -p, -f, -g of -s vaak	dak, klip, drif, wig, kis	dakkie, klippie, driffie, wiggie, kissie
-pie	woorden die op -m eindigen	arm, swerm, stomp	armpie, swermpie, stompie
-jie	woorden die op -t of -d eindigen	bad, skoot, kat	badjie, skootjie, katjie
'tjie	Woorden die -i, -o, -u of een beklemtoonde -a eindigen	menu, alibi, foto, ma	menu'tjie, alibi'tjie, foto'tjie, ma'tjie
-kie	Bij woorden die op -ng eindigen valt de -g weg	horing, koning, laning	horinkie, koninkie, laninkie
-etjie	Bij sommige woorden met een korte -a- wordt de medeklinker die volgt herhaald	dam, lam, wal	dammetjie, lammetjie, walletjie

Kruiswoordraadsel

Op de volgende pagina vind je een kruiswoordraadsel met meervoudsvormen en verkleinwoorden. Gebruik de tabellen om op zoek te gaan naar de juiste schrijfwijze van de woorden.

Kruiswoordraadsel

VERTICAAL

1. verkleinwoord van **wal**
3. meervoud van **boog**
5. meervoud van **kind**
7. meervoud van **pad**
9. meervoud van **leeu**
11. meervoud van **doring**
13. verkleinwoord van **tannie**
15. meervoud van **erf**
17. meervoud van **wig**
19. meervoud van **draad**

HORIZONTAAL

2. verkleinwoord van **doring**
4. meervoud van **gat**
6. meervoud van **meeu**
8. meervoud van **wal**
10. verkleinwoord van **pad**
12. meervoud van **walm**
14. verkleinwoord van **walm**
15. meervoud van **erf**
16. verkleinwoord van **draad**
17. meervoud van **wag**
18. verkleinwoord van **vorm**

6. Werkwoorden

De werkwoordsvormen in het Afrikaans zijn veel eenvoudiger dan in het Nederlands:

- Afrikaanse werkwoorden hebben **geen persoonsvormen**
- Afrikaanse werkwoorden hebben **geen meervouds- of enkelvoudsvormen**
- Afrikaans heeft **geen sterke en zwakke werkwoorden**. De enige uitzonderingen zijn *wees* (zijn) en *het* (hebben).

A. Hoofdwerkwoorden en koppelwerkwoorden in de tegenwoordige tijd

DE TEGENWOORDIGE TIJD (PRESENS)				
			AFRIKAANS	NEDERLANDS
Hoofdw erkwoor den	enk.	1	Ek eet 'n appel / Ek staan / Ek loop	Ik eet een appel / Ik sta / ik loop
		2	Jy eet 'n appel / Jy staan / Jy loop	Jij eet een appel / Jij staat / jij loopt
		3	Hy eet 'n appel / hy staan / hy loop Sy eet 'n appel / sy staan / sy loop Pieter eet 'n appel / Pieter staan / Pieter loop	Hij eet een appel / hij staat / hij loopt Zij eet een appel / zij staat / zij loopt Pieter eet een appel / Pieter staat / Pieter loopt
	mv.	1	Ons eet appels / ons staan / ons loop	Wij eten appels / wij staan / wij lopen
		2	Julle eet appels / julle staan / julle loop	Jullie eten appels / jullie staan / jullie lopen
		3	Hulle eet appels / hulle staan / hulle loop	Zij eten appels / zij staan / zij lopen
Koppel werkwoor den	enk.	1	Ek is/word ryk	Ik ben/wordt rijk
		2	Jy is/word ryk	Jij bent/wordt rijk
		3	Hy is/word ryk Sy is/word ryk Pieter is/word ryk	hij is/wordt rijk zij is/wordt rijk Pieter is/wordt rijk
	mv.	1	Ons is/word ryk	wij zijn/worden rijk
		2	Julle is/word ryk	jullie zijn/worden rijk
		3	Hulle is/word ryk	zij zijn/worden rijk

B. Hoofdwerkwoorden en koppelwerkwoorden in de verleden tijd

In het Nederlands kan de verleden tijd op drie manieren uitgedrukt worden:

- Met het *imperfectum* (preteritum of onvoltooid verleden tijd): *hij liep, hij kwam*
- Met het *perfectum* (voltooid tegenwoordige tijd): *hij heeft gelopen, hij is gekomen*
- Met het *plusquamperfectum* (voltooid verleden tijd): *hij had gelopen, hij was gekomen*

Het Afrikaans maakt dat onderscheid niet en gebruikt slechts één enkele vorm voor de verleden tijd: **het ge- + stam** van de werkwoordsvorm.

DE VERLEDEN TIJD (IMPERFECTUM)					
		AFRIKAANS	NEDERLANDS		
Hoofwerkwoorden	enk.	1	Ek het 'n appel geëet Ek het gestaan Ek het geloop	Ik at een appel Ik stond Ik liep	
		2	Jy het 'n appel geëet Jy het gestaan Jy het geloop	Jij at een appel Jij stond Jij liep	
		3	Hy het 'n appel geëet Hy het gestaan Hy het geloop Sy het 'n appel geëet Sy het gestaan Sy het geloop Susan het 'n appel geëet Susan het gestaan Susan het geloop	Hij at een appel Hij stond Hij liep Zij at een appel Zij stond Zij liep Susan at een appel Susan stond Susan liep	
		mv.	1	Ons het appels geëet Ons het gestaan Ons het geloop	Wij aten appels Wij stonden Wij liepen
			2	Julle het appels geëet Julle het gestaan Julle het geloop	Jullie aten appels Jullie stonden Jullie liepen
			3	Hulle het appels geëet Hulle het geloop	Zij aten appels Zij liepen
	Koppelwerkwoorden	enk.	1	Ek was * ryk Ek het ryk geword	Ik was rijk Ik werd rijk
			2	Jy was ryk Jy het ryk geword	Jij was rijk Jij werd rijk
			3	Hy was ryk Hy het ryk geword Sy was ryk Sy het ryk geword Susan was ryk Susan het ryk geword	Hij was rijk Hij werd rijk Zij was rijk Zij werd rijk Susan was rijk Susan werd rijk
mv.		1	Ons was ryk Ons het ryk geword	Wij waren rijk Wij werden rijk	
		2	Julle was ryk Julle het ryk geword	Jullie waren rijk Jullie werden rijk	
		3	Hulle was ryk Hulle het ryk geword	Ze waren rijk Ze werden rijk	

* **Let op:** het koppelwerkwoord *wees* (zijn) heeft wél een verbogen verledentijdsvorm: *was*.

DE VERLEDEN TIJD (PERFECTUM)				
			AFRIKAANS	NEDERLANDS
Hoofdwkwoorden	enk.	1	Ek het 'n appel geëet Ek het gestaan Ek het geloop	Ik heb een appel gegeten Ik heb gestaan Ik heb gelopen
		2	Jy het 'n appel geëet Jy het gestaan Jy het geloop	Jij hebt een appel gegeten Jij hebt gestaan Jij hebt gelopen
		3	Hy het 'n appel geëet Hy het gestaan Hy het geloop Sy het 'n appel geëet Sy het gestaan Sy het geloop Susan het 'n appel geëet Susan het gestaan Susan het geloop	Hij heeft een appel gegeten Hij heeft gestaan Hij heeft gelopen Zij heeft een appel gegeten Zij heeft gestaan Zij heeft gelopen Susan heeft een appel gegeten Susan heeft gestaan Susan heeft gelopen
	mv.	1	Ons het appels geëet Ons het gestaan Ons het geloop	Wij hebben appels gegeten Wij hebben gestaan Wij hebben gelopen
		2	Julle het appels geëet Julle het staan	Jullie hebben appels gegeten Wij hebben gestaan
		3	Hulle het appels geëet Hulle het gestaan	Zij hebben appels gegeten Zij hebben gestaan
Koppelwerkwoorden	enk.	1	Ek was ryk Ek het ryk geword	Ik ben rijk geweest Ik ben rijk geworden
		2	Jy was ryk Jy het ryk geword	Jij bent rijk geweest Jij ben rijk geworden
		3	Hy was ryk Hy het ryk geword Sy was ryk Sy het ryk geword Susan was ryk Susan het ryk geword	Hij is rijk geweest Hij is rijk geworden Zij is rijk geweest Zij is rijk geworden Susan is rijk geweest Susan is rijk geworden
	mv.	1	Ons was ryk Ons het ryk geword	Wij zijn rijk geweest Wij zijn rijk geworden
		2	Julle was ryk Julle het ryk geword	Jullie zijn rijk geweest Jullie zijn rijk geworden
		3	Hulle was ryk Hulle het ryk geword	Zij zijn ryk geweest Zij zijn ryk geworden

DE VERLEDEN TIJD (PLUSQUAMPERFECTUM)				
			AFRIKAANS	NEDERLANDS
Hoofdwkwoorden	enk.	1	Ek het 'n appel geëet Ek het gestaan Ek het geloop	Ik had een appel gegeten Ik had gestaan Ik had gelopen
		2	Jy het 'n appel geëet Jy het gestaan Jy het geloop	Jij had een appel gegeten Jij had gestaan Jij had gelopen
		3	Hy het 'n appel geëet Hy het gestaan Hy het geloop Sy het 'n appel geëet Sy het gestaan Sy het geloop Susan het 'n appel geëet Susan het gestaan Susan het geloop	Hij had een appel gegeten Hij had gestaan Hij had gelopen Zij had een appel gegeten Zij had gestaan Zij had gelopen Susan had een appel gegeten Susan had gestaan Susan had gelopen
	mv.	1	Ons het appels geëet Ons het gestaan Ons het geloop	Wij hadden appels gegeten Wij hadden gestaan Wij hadden gelopen
		2	Julle het appels geëet Julle het staan Julle het geloop	Jullie hadden appels gegeten Jullie hadden gestaan Jullie hadden gelopen
		3	Hulle het appels geëet Hulle het gestaan Hulle het geloop	Zij hadden appels gegeten Zij hadden gestaan Zij hadden gelopen
Koppelwerkwoorden	enk.	1	Ek was ryk Ek het ryk geword	Ik was rijk geweest Ik was rijk geworden
		2	Jy was ryk Jy het ryk geword	Jij was rijk geweest Jij was rijk geworden
		3	Hy was ryk Hy het ryk geword Sy was ryk Sy het ryk geword Susan was ryk Susan het ryk geword	Hij was rijk geweest Hij was rijk geworden Zij was rijk geweest Zij was rijk geworden Susan was rijk geweest Susan was rijk geworden
	mv.	1	Ons was ryk Ons het ryk geword	Wij waren rijk geweest Wij waren rijk geworden
		2	Julle was ryk Julle het ryk geword	Jullie waren rijk geweest Jullie waren rijk geworden
		3	Hulle was ryk Hulle het ryk geword	Zij waren rijk geweest Zij waren rijk geworden

Twee veelgebruikte werkwoorden vereisen speciale aandacht, namelijk *hê* (hebben) en *wees* (zijn), omdat ze afwijken van het bovengenoemde patroon:

- tegenwoordige tijd	Hy het 'n huis	(Hij heeft een huis)
- verleden tijd	Hy het 'n huis gehad	(Hij had een huis/heeft een huis gehad)
- infinitief	Hy wil 'n huis hê	(Hij wil een huis hebben)
- tegenwoordige tijd	Jy is jammer	(Je hebt spijt)
- verleden tijd	Hy was jammer	(Hij had spijt/heeft spijt gehad)
- infinitief	Hy sal jammer wees	(Hij zal spijt hebben)

C. Modale hulpwerkwoorden

De modale hulpwerkwoorden hebben een verledentijdsvorm. Enkel de verledentijdsvorm van 'mag' ('mog') is zo goed als verdwenen uit het hedendaagse Afrikaans.

MODALE HULPWERKWOORDEN	
Tegenwoordige tijd	Verleden tijd
Ek sal werk toe gaan	Ek sou werk toe gaan / Ek sou werk toe gegaan het
Jy sal werk toe gaan	Jy sou werk toe gaan / Jy sou werk toe gegaan het
Hy sal werk toe gaan	Hy sou werk toe gaan / Hy sou werk toe gegaan het
Ons sal werk toe gaan	Ons sou werk toe gaan / Ons sou werk toe gegaan het
Julle sal werk toe gaan	Julle sou werk toe gaan / Julle sou werk toe gegaan het
Hulle sal werk toe gaan	Hulle sou werk toe gaan / Hulle sou werk toe gegaan het
Ek kan swem	Ek kon swem / Ek kon geswem het
Ek moet werk	Ek moes werk / Ek moes gewerk het
Ek wil kom	Ek wou kom / Ek wou gekom het
Ek mag kom	Ek mag gekom het

D. Nog enkele nuttige weetjes

- Net zoals in het Nederlands krijgen werkwoorden die op be-, er-, ge-, her-, ont- of ver-eindigen géén extra ge- aan het begin van het voltooid deelwoord (participium):

het vergeet, het beroof, het verstaan, het probeer, het regeer, ...

- Net zoals in het Nederlands wordt de toekomstige tijd uitgedrukt met de hulpwerkwoorden *sal* en *gaan*:

Ek sal môre kom help.

Ek gaan môre dokter toe.

- De gebiedende wijs (imperatief) maakt ook gebruik van de stam van het werkwoord:

Eet jou kos!

- Vragende zinnen vorm je zoals in het Nederlands met inversie (werkwoord voorop):

Slaap jy lekker?

Gaan jy nou winkel toe?

- In het Afrikaans wordt 'Moenie' als negatief gebod gebruikt (niet mogen):

Moenie dit doen nie!

- Passieve zinnen maak je in het Afrikaans zoals in het Nederlands:

Heden:	word + ge-STAM	Die koerant word deur die man gelees
Toekomst:	sal + ge-STAM word	Die koerant sal deur die man gelees word
Verleden:	was ge-/is ge-	Die koerant was deur almal gelees
		Die koerant is deur almal gelees

7. Negatie

Het Afrikaans gebruikt een dubbele ontkenning. Hoe komt dat? In de 17de eeuw kwam het Nederlands in de zuidpunt van Afrika in contact met een aantal talen die dubbele ontkenningen gebruikten (bijvoorbeeld Frans en Creools Portugees), en daarnaast gebruikten sommige Nederlandse dialecten in die tijd ook een dubbele ontkenning. Misschien heeft dat ertoe geleid dat ook in het Afrikaans een dubbele ontkenning ontstond. Hieronder zie je de meest voorkomende negatieve zinsstructuren.

Richtlijn	Voorbeeld
Als een zin alleen een onderwerp en een werkwoord bevat dan wordt <i>nie</i> alleen aan het einde van de zin geplaatst.	Hy luister nie .
Als een zin ook een object of een bijwoord bevat, dan worden er twee <i>nie</i> 's gebruikt. De eerste komt na het eerste werkwoord, de tweede komt aan het einde van de zin.	Hy eet nie appels nie . Hy teken nie mooi nie . Hy wil nie 'n prentjie teken nie .
In complexe zinnen (hoofdzin + bijzin) staat de tweede <i>nie</i> altijd aan het eind van de hele zin.	Sy het nie geweet dat hy na haar toe kom nie .
De negatieve gebiedende wijs (imperatief) krijgt ook een <i>nie</i> aan het einde van de zin.	Moenie val nie!

Afrikaans: schrijven en vertalen

1. Vertaal deze Nederlandse zin naar het Afrikaans:

! Onthoud de volgende stappen:

- Verander het Nederlandse lidwoord in een geschikt Afrikaans lidwoord.
- Verander de Nederlandse spelling/meervoudsvorm naar de Afrikaanse spelling.
- Vervang de Nederlandse voornaamwoorden door Afrikaanse equivalenten.
- Zoek de stam van het werkwoord. Verwijder de verbuiging.

De studenten luisteren naar hun muziek tijdens hun werk (terwijl ze werken).

.....

2. Vertaal de volgende Afrikaanse zin naar het Nederlands:

! Onthoud de volgende stappen:

- Verander het Afrikaanse lidwoord in het correcte Nederlandse lidwoord.
- Verander de Afrikaanse spelling/meervoudsvorm naar de Nederlandse spelling.
- Vervang de Afrikaanse voornaamwoorden door Nederlandse equivalenten.
- Zoek de stam van het werkwoord. Verbuig het werkwoord om de correcte Nederlandse werkwoordsvorm te verkrijgen.

My ma het 'n melkskommel gedrink.

.....

3. Maak nu zelf drie Afrikaanse zinnen door gebruik te maken van de woordenlijst.

.....

.....

.....

.....